



WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE



Wymagania programowe

I. SPOŁECZNA NATURA CZŁOWIEKA. UCZEŃ:

1. uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; wyjaśnia znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontaktu, przynależności, uznania);
2. przedstawia zasady komunikowania się; wyjaśnia zasady skutecznej autoprezentacji – kształtowania swojego wizerunku;
3. wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści; przedstawia różne formy współpracy w grupie;
4. rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji;
5. podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; uzasadnia, że można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub przeciwstawić się im; przedstawia różne formy zachowań asertywnych;
6. uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów oraz analizuje ich zalety i wady.

WYMAGANIA

- potrafię wytłumaczyć rolę potrzeb w życiu człowieka, omawiam piramidę potrzeb A. Masłowa, wiem czym różnią się potrzeby materialne od niematerialnych;
- wiem, co oznacza pojęcie socjalizacji i resocjalizacji;
- odróżniam cechy nabyte od cech wrodzonych - potrafię podać przykłady tych cech;
- znam zasady poprawnej komunikacji, wiem czym różni się komunikacja werbalna od niewerbalnej, podaję przykłady;
- wiem, czym jest grupa społeczna, umiem wymienić rodzaje grup społecznych (małe/duże, ekskluzywne/inkluzywne, pierwotne/wtórne, formalne/nieformalne) i podać ich przykłady, wymieniam grupy społeczne, do których należę;
- wyjaśniam pojęcie roli społecznej, wskazuję role, które pełnię;
- wyjaśniam pojęcia: asertywność, kompromis, konsensus, umiem wymienić sposoby rozwiązywania konfliktów (negocjacje, mediacje, arbitraż);

II. RODZINA. UCZEŃ:

1. charakteryzuje rodzinę jako grupę społeczną; przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie; analizuje wartości ważne dla jego rodziny;
2. analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci; przedstawia prawa i obowiązki dzieci w rodzinie;
3. wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe; wymienia główne źródła jego dochodów (z działalności zarobkowej: pracy, działalności gospodarczej, umów cywilnoprawnych oraz ze świadczeń społecznych – w powiązaniu z rodzajami ubezpieczeń społecznych);
4. wymienia kategorie wydatków gospodarstwa domowego; planuje jego budżet.

WYMAGANIA

- uzasadniam szczególną rolę rodziny w życiu człowieka;
- potrafię wymienić funkcje rodziny i je omówić;
- odróżniam powinowactwo od pokrewieństwa;
- wskazuję dokumenty, w których opisane są prawa i obowiązki członków rodziny;
- wiem czym zajmuje się genealogia;
- wyjaśniam pojęcia: gospodarstwo domowe, budżet, rynek pracy;
- umiem wymienić i scharakteryzować rodzaje bezrobocia, wskazuję skutki bezrobocia i pracoholizmu;
- potrafię stworzyć budżet gospodarstwa domowego, uwzględniając przykładowe dochody i wydatki;

III. SZKOŁA I EDUKACJA. UCZEŃ:

1. przedstawia funkcje szkoły w systemie edukacji oraz strukturę polskiego systemu edukacyjnego;
2. charakteryzuje klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań, życie szkolnej społeczności; przedstawia działania samorządu uczniowskiego; wyjaśnia, jak przeprowadzane są wybory organów samorządu szkolnego;
3. wymienia prawa i obowiązki ucznia; rozpoznaje przypadki naruszania praw uczniów oraz pracowników szkoły; przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone;
4. charakteryzuje oczekiwane kompetencje wybranych kategorii społeczno -zawodowych i ich miejsce na rynku pracy;
5. planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy.

WYMAGANIA

- potrafię wymienić organy szkoły i ich kompetencje;
- wskazuję kto jest organem prowadzącym szkołę i kto pełni nadzór pedagogiczny nad szkołami;
- potrafię podać imię i nazwisko aktualnego Ministra Edukacji i Nauki
- wiem jak skonstruowany jest system edukacji w Polsce (szkoły podstawowe, ponadpodstawowe, wyższe);
- wyjaśniam pojęcie samorządu uczniowskiego, potrafię wyjaśnić, jak wygląda jego wybór i na czym polega jego działalność;
- wyjaśniam, jakie są prawa i obowiązki ucznia, wskazuję dokumenty, w których są opisane;
- umiem opisać czynniki, które powinny zostać uwzględnione przy wyborze szkoły ponadpodstawowej;

IV. PRAWA CZŁOWIEKA. UCZEŃ:

1. uzasadnia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych; wyjaśnia, że jest ona źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka; analizuje sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka;
2. wykazuje różnice między prawami a wolnościami człowieka; wymienia prawa i wolności osobiste zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
3. wymienia prawa dzieci i analizuje przepisy Konwencji o prawach dziecka;
4. podaje przykłady działań Rzecznika Praw Dziecka; przedstawia cele działalności Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci;
5. wymienia prawa i wolności polityczne zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że dzięki nim człowiek może mieć wpływ na życie publiczne;
6. wykazuje, że prawa człowieka muszą być chronione; wyjaśnia rolę Rzecznika Praw Obywatelskich i podaje przykłady jego działań;
7. przedstawia przykłady działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka; uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom braku tolerancji wobec różnych mniejszości.

WYMAGANIA

- wyjaśniam pojęcia: godność człowieka, prawa człowieka;
- wiem, kiedy podpisano Powszechną Deklarację Praw Człowieka, wymieniam cechy praw człowieka (przyrodzone, niezbywalne, nienaruszalne, powszechne) i potrafię je omówić;
- wiem czym jest preambuła;
- wymieniam generacje praw człowieka, potrafię wymienić podstawowe prawa człowieka
- wyjaśniam, jakie są prawa i wolności obywatela RP, wskazuję dokument, w którym są opisane;
- umiem wymienić podstawowe prawa dziecka, znam nazwę dokumentu, w którym są zawarte, wiem, kiedy został podpisany;
- podaję imię i nazwisko aktualnego Rzecznika Praw Dziecka, wymieniam jego zadania;
- charakteryzuję działalność Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF);
- wiem, jakie organizacje stoją na straży praw człowieka, potrafię podać imię i nazwisko aktualnego Rzecznika Praw Obywatelskich i podać przykłady jego działań;
- znam nazwy organizacji pozarządowych, które bronią praw człowieka, opisuję formy ich działania;
- wiem, gdzie na świecie łamane są prawa człowieka, uzasadniam dlaczego ważne jest ich przestrzeganie;

V. NIELETNI WOBEC PRAWA. UCZEŃ:

1. rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach;
2. przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować;
3. wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw;
4. przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami.

WYMAGANIA

- charakteryzuję rodzaje przemocy wobec nieletnich (fizyczna, emocjonalna, seksualna, zaniedbywanie)
- wymieniam instytucje, które należy zawiadomić, kiedy dochodzi do aktów przemocy;
- wiem czym jest procedura Niebieskiej Karty;
- umiem wskazać korzyści wynikające z korzystania z Internetu
- wymieniam zagrożenia, z jakimi mogą mieć do czynienia użytkownicy Internetu (cyberprzemoc, hejt, phishing, fake newsy, uzależnienia);
- umiem wyjaśnić na czym polega odpowiedzialność prawna nieletnich, wskazuję różnicę między małoletnim, a nieletnim;
- wiem, jakie działania może podjąć sąd wobec nieletniego, który dopuścił się czynu zabronionego;
- potrafię wskazać rodzaje służb porządkowych;
- wymieniam prawa przysługujące nieletnim w kontakcie z tymi służbami;

VI. SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA. UCZEŃ:

1. wymienia zadania samorządu gminnego; przedstawia główne źródła przychodów i kierunki wydatków w budżecie gminy;
2. przedstawia, jak zorganizowany jest urząd gminy (miasta/dzielnicy); podaje, w jakim wydziale można załatwić wybrane sprawy; przedstawia możliwości załatwienia spraw poprzez e-urząd; posługuje się formularzami urzędowymi – wypełnia wniosek o wydanie tymczasowego dowodu osobistego;
3. wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/dzielnicy); przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; podaje uprawnienia tych organów;
4. podaje, kto pełni funkcje wójta/burmistrza/prezydenta miasta i przewodniczącego rady gminy/miasta; znajduje w mediach lokalnych informacje na temat publicznych działań osób pełniących funkcje w organach samorządu terytorialnego;
5. znajduje i przedstawia informacje na temat swojej gminy, wydarzeń i postaci z jej dziejów;
6. rozpoznaje problemy społeczne swojej społeczności lokalnej (np. wynikające z sytuacji demograficznej, gospodarczej, infrastrukturalnej); formułuje sądy dotyczące tych problemów.

WYMAGANIA

- wiem czym jest samorząd terytorialny, potrafię wskazać strukturę samorządu terytorialnego w Polsce;
- wymieniam przykłady zadań własnych i zleconych gminy;
- umiem wskazać dochody i wydatki gmin w Polsce
- wymieniam organy gminy, opisuję ich kompetencje;
- potrafię wyjaśnić jak przebiegają wybory do organów gminy, wiem ile trwa ich kadencja;
- wiem, jakie sprawy mogę załatwić w urzędzie gminy;
- znam nazwisko wójta/burmistrza/prezydenta miasta;
- potrafię wskazać nazwę swojej gminy oraz najważniejsze informacje na jej temat;
- wymieniam najistotniejsze, moim zdaniem problemy społeczne w mojej gminie;

VII. SPOŁECZNOŚĆ REGIONALNA. UCZEŃ:

1. znajduje i przedstawia podstawowe informacje o swoim regionie, wydarzenia i postaci z jego dziejów; lokalizuje własne województwo i powiaty wchodzące w jego skład oraz pozostałe województwa;
2. wymienia zadania samorządu powiatowego i województwa;
3. podaje, w jakim wydziale starostwa powiatowego można załatwić wybrane sprawy; posługuje się formularzami urzędowymi – wypełnia wniosek o paszport (delegatura urzędu wojewódzkiego);
4. wymienia organy stanowiące i wykonawcze samorządu powiatowego i województwa; przedstawia, jak są one wybierane i jak mogą zostać odwołane; podaje zadania tych organów;
5. przedstawia tradycje i zwyczaje swojej społeczności regionalnej.

WYMAGANIA

- wiem, ile jest w Polsce województw;
- umiem wskazać na mapie Polski swoje województwo, wiem, w jakim powiecie mieszkam;
- wymieniam zadania powiatu;
- wymieniam zadania województwa;
- wiem, jakie sprawy urzędowe mogę załatwić w urzędzie powiatowym;
- potrafię wskazać organy stanowiące i wykonawcze w powiecie i w województwie, wiem ile trwa ich kadencja, jak przebiegają wybory do tych organów i charakteryzuję ich zadania;
- umiem podać najważniejsze informacje dotyczące regionu, w którym mieszkam;
- znam zwyczaje i tradycje mojego regionu;

VIII. WSPÓLNOTY NARODOWE/ETNICZNE I OJCZYZNA. UCZEŃ:

1. wyjaśnia, co oznacza być Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej/etnicznej oraz co łączy człowieka z ojczyzną – Polską; przedstawia te więzi na własnym przykładzie;
2. wyjaśnia, czym obywatelstwo różni się od narodowości; przedstawia warunki nabycia obywatelstwa polskiego z mocy prawa i wymienia inne formy uznania za obywatela polskiego oraz nadania obywatelstwa polskiego; wymienia konstytucyjne obowiązki obywatela;
3. analizuje symbole Rzeczypospolitej Polskiej; wyjaśnia, czym powinna przejawiać się postawa patriotyczna młodego i dorosłego człowieka;
4. wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym;
5. uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową/etniczną, państwową/obywatelską, europejską); rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom.

WYMAGANIA

- **umiem wskazać czynniki, które decydują o byciu członkiem danej wspólnoty narodowej/etnicznej;**
- **wiem, co to jest naród, potrafię wymienić czynniki narodotwórcze;**
- **wiem, co to jest obywatelstwo, umiem wyjaśnić w jaki sposób człowiek zostaje obywatelem danego państwa z mocy prawa (prawo krwi, prawo ziemi);**
- **wiem, w jaki sposób można nabyć obywatelstwo polskie (przez nadanie obywatelstwa, przez uznanie za obywatela, przez przywrócenie obywatelstwa);**
- **wymieniam obowiązki obywatela RP, potrafię wskazać dokument, w którym są opisane;**
- **wyjaśniam różnicę między narodowością, a obywatelstwem;**
- **wymieniam polskie symbole narodowe, znam ich historię;**
- **wyjaśniam pojęcie mniejszości narodowej, wymieniam największe mniejszości narodowe w Polsce, potrafię wskazać na mapie, gdzie zamieszkują;**
- **wyjaśniam pojęcie mniejszości etnicznej, wymieniam mniejszości etniczne w Polsce, wiem czym różni się mniejszość narodowa od etnicznej;**
- **potrafię wymienić najważniejsze prawa przysługujące mniejszością narodowym i etnicznym;**
- **znam pojęcia: patriotyzm, nacjonalizm, szowinizm, rasizm, antysemityzm, ksenofobia, kosmopolityzm, potrafię podać przykłady tych postaw;**

IX. UDZIAŁ OBYWATELI W ŻYCIU PUBLICZNYM – SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE.

UCZEŃ:

1. podaje cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego;
2. przedstawia cele i formy działań organizacji pozarządowych aktywnych w społeczności lokalnej i regionie; wykazuje, że działalność tego typu prowadzi do realizacji różnorodnych potrzeb;
3. przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy;
4. przedstawia formy wpływania obywateli na decyzje władz samorządowych, przykłady realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich oraz przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy/ miasta;
5. uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad etycznych w życiu publicznym; rozpoznaje przejawy ich łamania i podaje skutki takich działań.

WYMAGANIA

- wymieniam najważniejsze cnoty obywatelskie, potrafię wskazać sylwetki wybitnych Polaków, którzy w swojej działalności kierowali się wartościami ukierunkowanymi na realizację dobra wspólnego;
- wyjaśniam pojęcia: organizacja pozarządowa, fundacja, stowarzyszenie, organizacja pożytku publicznego;
- potrafię wymienić nazwy kilku organizacji pozarządowych i opisać obszary ich działania;
- wyjaśniam pojęcie wolontariatu, wymieniam formy działalności wolontariuszy;
- wiem, w jaki sposób obywatele mogą wpływać na władzę;
- wyjaśniam na czym polega czynne i bierne prawo wyborcze;
- umiem scharakteryzować społeczeństwo obywatelskie;
- wiem, co to jest budżet partycypacyjny, podaję przykłady inwestycji w ramach tego budżetu, zrealizowanych w mojej okolicy;
- potrafię wymienić i opisać patologie życia publicznego (korupcja, nepotyzm, kumoterstwo, nadużywanie władzy, partykularyzm, klientelizm);
- uzasadniam, dlaczego przestrzeganie norm etycznych jest istotne w życiu publicznym;

X. ŚRODKI MASOWEGO PRZEKAZU. UCZEŃ:

1. przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa;
2. znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat; odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii; wyjaśnia, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy;
3. przedstawia funkcje reklamy i krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy;
4. wskazuje cele kampanii społecznych; analizuje materiały z wybranej kampanii tego rodzaju;
5. wykazuje znaczenie opinii publicznej; znajduje w internecie komunikaty z badań opinii publicznej oraz odczytuje i interpretuje proste wyniki takich badań.

WYMAGANIA

- wymieniam środki masowego przekazu (prasa, radio, TV, Internet);
- uzasadniam znaczenie mediów dla wolności słowa;
- potrafię podać funkcje mediów, wyjaśniam określenia "czwarta władza";
- wiem czym są fakty i odróżniam je od opinii;
- wiem czym jest reklama, wymieniam jej funkcje;
- wyjaśniam wpływ reklamy na wybory konsumentów, wiem na czym polega perswazja;
- potrafię wytłumaczyć pojęcie: opinia publiczna, wyjaśniam na czym polegają badania opinii publicznej i dlaczego się je robi;
- wiem na czym polega reklama społeczna, wymieniam przykłady znanych mi kampanii społecznych;

XI. DEMOKRACJA W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ. UCZEŃ:

1. wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa; wyjaśnia, czym zajmuje się władza państwowa;
2. wyjaśnia zasadę suwerenności narodu; przedstawia sprawy, które mogą być poddane pod referendum; wymienia referenda ogólnokrajowe, których wyniki były wiążące, oraz referenda lokalne we własnej społeczności, które były ważne;
3. wyjaśnia zasadę przedstawicielstwa (demokracji pośredniej); przedstawia zasady wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasady działania i najważniejsze kompetencje izb parlamentu;
4. wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego; wymienia partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej oraz w organach stanowiących samorządu terytorialnego; przedstawia cele działania partii politycznych oraz wykazuje, że konkurują one w życiu publicznym; znajduje informacje na temat działań wybranej partii (jej struktur regionalnych lub centralnych);
5. wyjaśnia zasadę republikańskiej formy rządu; przedstawia sposób wyboru i podstawowe kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej; znajduje informacje o życiorysie politycznym osób pełniących ten urząd, które wybrano w wyborach powszechnych, oraz o działaniach urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
6. wyjaśnia zasadę państwa prawa, w tym zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów; wyjaśnia podział na sądy powszechne i administracyjne oraz zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego; przedstawia, w jakich sprawach orzeka sąd rejonowy;
7. wyjaśnia zasadę konstytucjonalizmu; podaje szczególne cechy konstytucji; znajduje w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisy dotyczące wskazanej kwestii; podaje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;
8. wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy; objaśnia konieczność poparcia większości sejmowej dla Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej (bądź jej działań); przedstawia podstawowe kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; podaje imiona i nazwiska urzędujących prezesa i wiceprezesów Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że decyzje podejmowane w wybranym ministerstwie mają wpływ na życie jego rodziny.

WYMAGANIA

- wyjaśniam pojęcie państwa, wskazuję jego funkcje i elementy (terytorium, władza, ludność)
- wiem co to jest referendum, kiedy może się odbyć, podaję przykłady referendów z najnowszej historii Polski;
- potrafię wskazać różnicę między demokracją bezpośrednią, a pośrednią (przedstawicielską);
- opisuję zasady wyborów do sejmu i senatu, wiem kto odpowiada za ich organizację, wiem ile trwa kadencja obu izb parlamentu;
- wyjaśniam kompetencje sejmu i senatu, wiem ilu posłów zasiada w sejmie, ilu senatorów w senacie, potrafię wymienić organy sejmu RP;
- potrafię wyjaśnić na czym polega proces ustawodawczy
- wiem, czym jest partia polityczna, jakie są jej cele, umiem wymienić partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w sejmie RP;
- potrafię wytłumaczyć czym różni się monarchia od republiki;
- wiem jak wybiera się prezydenta RP, wymieniam jego uprawnienia, potrafię wymienić nazwiska prezydentów w III RP;

- 
- znam strukturę wymiaru sprawiedliwości (władzy sądowniczej) w Polsce;
 - potrafię wymienić najważniejsze zasady funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości;
 - wiem, w jakich sprawach orzekają sądy rejonowe, okręgowe i apelacyjne;
 - wiem czym jest Trybunał Konstytucyjny i jakie są jego zadania;
 - wyjaśniam pojęcie trójpodziału władzy;
 - wiem, kto w Polsce sprawuje władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą;
 - potrafię wytłumaczyć proces powoływania i odwoływania rady ministrów, wiem kto stoi na czele rządu (podaję imię i nazwisko aktualnego premiera), umiem wymienić najważniejsze ministerstwa i wskazać obszary ich działań;
 - wymienię najważniejsze uprawnienia rządu;

XII. SPRAWY MIĘDZYNARODOWE. UCZEŃ:

1. wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego;
2. wymienia cele działania Unii Europejskiej; znajduje informacje o życiorysie politycznym Ojców Europy oraz obywateli polskich pełniących ważne funkcje w instytucjach unijnych;
3. przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej dla pracowników i osób podróżujących; znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie;
4. przedstawia działalność Polski w Organizacji Narodów Zjednoczonych, Unii Europejskiej i Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego;
5. formułuje sądy w sprawach wybranych problemów społecznych współczesnego świata; rozważa propozycje działań w kierunku poprawy warunków życia innych ludzi na świecie.

WYMAGANIA

- wyjaśniam skrót ONZ, podaję datę i przyczyny jej powstania;
- wskazuję organy Organizacji Narodów Zjednoczonych, wymieniam jej cele i obszary działania, potrafię wskazać i scharakteryzować najważniejsze organizacje wyspecjalizowane ONZ (UNICEF, WHO, FAO, UNESCO);
- wiem, czym jest NATO, znam datę powstania tej organizacji oraz cele jej działania;
- podaję datę przystąpienia Polski do NATO
- znam przyczyny i przebieg integracji europejskiej;
- wiem, kim byli Ojcowie Zjednoczonej Europy, wymieniam Polaków, którzy pełnili/pełnią ważne funkcje w unijnych instytucjach;
- wyjaśniam cele działania UE, podstawowe zasady i wolności, wymieniam najważniejsze instytucje UE (Rada Europejska, Komisja Europejska, Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej) i wskazuję ich kompetencje;
- charakteryzuję trzy filary, na których opiera się UE;
- podaję dokładną datę przystąpienia Polski do UE, wymieniam korzyści wynikające z członkostwa w Unii Europejskiej;
- potrafię wskazać inwestycje z funduszy unijnych w swojej najbliższej okolicy;
- wymieniam najważniejsze globalne problemy współczesnego świata; wyjaśniam pojęcia: globalna Północ i globalne Południe;
- wyjaśniam znaczenie pomocy humanitarnej, podaję przykłady tych działań;
- znam pojęcia: globalizacja, uchodźca, imigrant;